

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Riznica namijenjena znanstvenicima: novi portal Europske knjižnice

B. Šalamon-Cindori*

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4
10 000 Zagreb, Hrvatska

Uvod – Europska knjižnica

Udružujući europske riznice znanja i kulture te otvarajući ih istraživačima i znanstvenicima širom svijeta, svoje poslanje od 17. ožujka 2005. godine ostvaruje Europska knjižnica (*The European Library – TEL*).¹ Današnja je Europska knjižnica online usluga utemeljena na nekoliko projekata – ranijem projektu *GABRIEL* (*Gateway and Bridge to Europe's National Libraries*), započetom 1997. godine, kojem je svrha bila uspostava skupnoga portala europskih nacionalnih knjižnica s podacima o njihovim zbirkama i pristupom njihovim online katalogima, te kasnijem projektu *Europska knjižnica*, stvorenom u sklopu programa Europske komisije, kako bi se, od 2001. do 2004. godine, osigurao pristup zbirkama devet najvećih depozitarnih europskih nacionalnih knjižnica i njihovim online katalogima.

Preko portala Europske knjižnice danas je omogućeno besplatno unakrsno pretraživanje 46 zbirki europskih nacionalnih i znanstvenih knjižnica, odnosno više od 200 milijuna pouzdanih izvora koji obuhvaćaju više od 24 milijuna stranica cjelovitih tekstova, više od 10 milijuna digitalnih objekata, uključujući rijetke knjige i rukopise, slike i videozapise, te više od 106 milijuna bibliografskih zapisa.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu punopravna je članica Europske knjižnice od 2006. godine, kada je u sklopu projekta *TEL-ME-MOR* uključeno deset europskih nacionalnih knjižnica, a bibliografski zapisi građe iz njezinih fondova i digitalne zbirke dostupni su korisnicima Europske knjižnice.

Projekt Knjižnice Europeane

Fotografije Španjolskoga građanskog rata, osmanski rukopisi, stari filmovi iz područja medicine, brojne disertacije, časopisi i znanstveni članci samo su dio digitalnih izvora koji će se u sklopu projekta *Knjižnice Europeane* (*Europeana Libraries*),² pridružiti Europskoj knjižnici i *Europeani*.

S potporom Europske unije, dvogodišnji projekt do kraja 2012. godine zajednički ostvaruju *Konferencija ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica* (*Conference of European National Librarians – CENL*),³ *Konzorcij europskih znanstvenih knjižnica* (*Consortium of*

European Research Libraries – CERL),⁴ *Zaklada Europeana* (*Europeana Foundation*)⁵ i *Udruga europskih znanstvenih knjižnica* (*Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – LIBER*)⁶ s ciljem stvaranja snažne i učinkovite mreže nacionalnih, sveučilišnih i znanstvenih knjižnica, čijim će se udruživanjem, znanstvenicima i drugim korisnicima, preko portala Europske knjižnice i *Europeane*,⁷ besplatno ponuditi dragocjeni izvor koji će, uz pet milijuna digitalnih objekata iz 19 najvećih znanstvenih knjižnica iz 14 europskih zemalja, obuhvatiti i pretraživanje cjelovitih tekstova.

Novi portal Europske knjižnice

Pod geslom *Europska knjižnica – povezuje znanje*, u novome je ruhu i s novim funkcionalnostima, novi portal Europske knjižnice, službeno predstavljen u lipnju 2012. godine na 41. godišnjoj konferenciji Udruženja europskih znanstvenih knjižnica u Tartu u Estoniji, pred više od 320 sudionika iz svih dijelova Europe.

Portal, posebno namijenjen potrebama znanstvenika u području humanističkih znanosti, s jasnim jednostavnim sučeljem, dostupan na 36 jezika zemalja članica Europske knjižnice, za svoje je korisnike osigurao izvrsne alate za pretraživanje više od 200 milijuna visokokvalitetnih izvora, među kojima se ističe središnja tražilica koja omogućuje brzo i jednostavno pretraživanje. Rezultati pretraživanja obuhvaćaju sve izvore koji se odnose na pojam pretraživanja, uključujući cjelovite tekstove i slikovne materijale, donose razvrstane zapise prema zbirkama, odnosno knjižnicama, te normativnu datoteku, a moguće ih je dodatno suziti prema područjima, jeziku, knjižnicama koje posjeduju pronađenu građu ili zbirkama unutar kojih je građa smještena. Za potrebe preciznijega pretraživanja osigurano je i napredno bibliografsko pretraživanje.

Osim pretraživanja sadržaja Portala moguće je istraživati prema područjima koja, osim humanističkih znanosti, uključuju društvene znanosti, prirodne znanosti i matematiku, biomedicinske znanosti i tehnološke znanosti, prema gotovo 500 jezika, godini publikacije, zbirkama ili knjižnicama koje sudjeluju u izgradnji Portala.

* Breza Šalamon-Cindori, e-pošta: bsalamon-cindori@nsk.hr

¹ The European Library. URL: <http://www.theeuropeanlibrary.org> (15. 12. 2012.).

² Europeana Libraries. URL: <http://www.europeana-libraries.eu> (15. 12. 2012.).

³ Conference of European National Librarians. URL: <http://www.cenl.org> (15. 12. 2012.).

⁴ Consortium of European Research Libraries. URL: <http://www.cerl.org> (15. 12. 2012.).

⁵ Europeana Foundation. URL: <http://www.pro.europeana.eu/about/foundation> (15. 12. 2012.).

⁶ Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche. URL: <http://www.libereurope.eu> (15. 12. 2012.).

⁷ Europeana. URL: <http://www.europeana.eu> (15. 12. 2012.).

Slika 1 – Slika novoga logotipa Europske knjižnice s geslom Europska knjižnica – povezuje znanje

Korisnicima su za podrobnija istraživanja na Portalu ponuđene i poveznice do drugih internetskih stranica koje pripadaju "obitelji Europaena" te poveznice među povezanim jedinicama građe.

Bibliografski zapisi dostupni i okupljeni na Portalu tvore skupni paneuropski katalog nacionalnih i znanstvenih knjižnica, a dragocjen su, zbog podatka o posjedovanju, dodatan izvor i za digitaliziranu građu.

Interaktivan i suradnički istraživački prostor s odlikama Web 2.0 podrazumijeva i dodatne alate i usluge koji povećavaju mogućnosti istraživanja i upotrebe građe dostupne preko portala Europske knjižnice, koje su prilagođene potrebama znanstvenika. Za registrirane korisnike osigurano je pohranjivanje rezultata pretraživanja, uporaba skupina metapodataka za rudarenje i njihovu

The screenshot shows the homepage of The European Library. At the top, there is a navigation bar with links for 'O nama', 'Članstvo', 'Za suradnike', 'Prijava', and 'Hrvatski (hr)'. Below this is the logo and tagline 'The European Library Connecting knowledge'. A main navigation bar contains 'POČETNA STRANICA', 'PRONAĐITE', and 'USLUGE ZA ISTRAŽIVAČE'. A search bar is prominently displayed with the text 'Pretraživanje...' and a 'GO' button. Below the search bar, there is a featured article about 'Der Struwwelpeter' with a book cover image. The page is divided into several columns: 'ODABRANE ZBIRKE' (Selected Collections) with links to 'Reading Europe (1079)', 'Exhibition Foyer', 'Manuscripts and Prince... (34)', and 'Science and machines ... (643)'; 'ODABERITE DISCIPLINU' (Select Discipline) with links to 'Humanities (11.218.304)', 'Social Sciences (6.554.759)', 'Natural sciences and m... (1.247.372)', 'Biomedical sciences (1.159.457)', and 'Technological sciences (1.652.966)'; 'ODABERITE SURADNIKE' (Select Partners) with logos for 'DEUTSCHE NATIONAL BIBLIOTHEK', 'Biblioteca nazionale centrale di Roma', and 'POČRICEAR IZBAČENIŠKA BIBLIOTEKA'; 'ODABERITE ZBIRKE' (Select Collections) with a 'driver' logo and several book covers; 'NOVI NASLOVI' (New Titles) with links to 'Le siecle des primitifs flamands Musee Groeninge, Bruges, 1960', 'Oeuvres, 2t. Bernis, F.', and 'Orationes I-II Cicero'; and 'NOVOSTI' (News) with links to 'Apply for A CENDARI Fellowship' and 'Join Our Conference'.

Slika 2 – Slika početne stranice portala Europske knjižnice na hrvatskome jeziku s glavnom tražilicom i mogućnošću naprednoga pretraživanja, odabranim zbirkama i područjima prema kojima je građa okupljena

Slika 3 – Slika profila stranice Europske knjižnice na Facebooku koja dočarava obilje raznovrsne građe okupljene na Portalu

ponovnu uporabu te izvoz podataka u popularne sustave za upravljanje bibliografskim bilješkama, kao što su *Mendeley* i *Zotero*.

Radi omogućivanja što boljeg pristupa, sav će sadržaj Portala biti dostupan preko kanala API u sklopu znanstvenih mreža i internetskih stranica.

Usmjerenost današnje Europske knjižnice na pretraživanje više nego na pregledavanje, omogućeno je središnjim indeksom, a ne ujedinenim istodobnim pretraživanjem svih uključenih zbirki i knjižnica, te je tako izbjegnuto udvostručivanje sadržaja.

Pridruživanje *Europskoj knjižnici*

Pridruživanje Europskoj knjižnici otvoreno je svim nacionalnim i znanstvenim knjižnicama zemalja članica Vijeća Europe.

Osim otvaranja, povećavanja vidljivosti i promidžbe podataka, sadržaja, zbirki i fondova knjižnica u međunarodnome virtualnom okruženju, partnerstvo u snažnoj interdisciplinarnoj znanstvenoj mreži te mreži cjelokupne europske kulturne baštine, pridonijet će osiguravanju pristupa pohranjenoj baštini za buduće naraštaje, čime se ostvaruje poslanje svake knjižnice.